

MUISTIO

Maakunnallinen kehittämisryhmä-perhevalmennus osana vanhemmuuden tukea

Aika: 12.10.2018 klo 9-12

Paikka: Äänekoski, kaupungintalo, Valtuustosali, Hallintokatu 4

Läsnäolijat: Anne Hakkarainen, Äänekosken neuvola

Jenni Ikola-Mäki, Seututk

Niina Romo (pj), Jyte

Päivi Sikiö, Äänekosken neuvolan perheohjaus

Kirsi Kananen, Wiitaunioni/ Viitasaaren neuvolan perhetyöntekijä

Pirkko Punamäki, Wiitaunioni/ Pihtiputaan neuvolan perhetyöntekijä

Riikka Manninen, Jyte/ravitsemusterapia

Lotta Katajapuu-Rutanen, Muuramen neuvola

Tuula Pitkänen, Muuramen neuvolan perheohjaaja

Kirsi Alonen-Honkonen, Jyte/suun terveynehuolto

Kaija Kotka, Saarikka/Saarijärven neuvola

Anne Malinen, Saarikka/Karstulan ja Kannonkosken neuvola

Minna Junttila, Wiitaunioni/Pihtiputaan äitiysneuvola

Tiina Schildt, KSSH

Lea Nevala, Jyte

Hannele Virenius, Jyte

Sonja Pääkkönen, Jyte

Katri Ahlgren, Jyte

Eija Huttunen, Jyte

Mari Kolu, Seututk

Hanna Ikonen, Seututk

Tomi Rossi, Liikenneturva

Tarja Palander, Jyväskylän seurakunta

Mira Maasola, Jyväskylän seurakunta

Petri Oinonen, KSLAPE

Sari Paananen (siht.), KSLAPE

1. Kokouksen avaus ja tervetuloa

Anne Hakkarainen toivotti Äänekosken puolesta tervetulleeksi. Sari Paananen kiitti Äänekoskea kokouksensa mahdollistamisesta.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin sellaisenaan.

3. Esittäytyminen

Käytiin esittäytymiskierros ja kierrätettiin nimilista.

4. Puheenjohtajan ja sihteerin valinta kokoukselle

Sari Paananen kertoi, että kokousta on valmisteltu pienemmän työryhmän kanssa ja siellä on päätetty ehdottaa puheenjohtajaksi Niina Romoa ja sihteeriksi Sari Paanasta. Valittiin puheenjohtajaksi Niina ja sihteeriksi Sari.

5. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Pöytäkirjaan ei tullut muutoksia, joten hyväksyttiin se sellaisenaan.

6. Työryhmien tuotosten esittelyt

Kukin ryhmä kertoi valmennuskerran ideasta ja sisältörungosta noin 15min/ryhmä. Osallistujilla oli mahdollisuus kirjoittaa kommenttejaan, havaintojaan ja parannusehdotuksiaan jaetuille papereille. Nämä on muistion liitteenä.

Synnytys: Kuvin rakennettu valmennus. Jokaiseen kuvaan on valmennuksen pitäjällä materiaali olemassa, jonka kätilöt suunnitelleet. Sisältää kaikki vaiheet kotoa lähdöstä, synnytyksen jälkeiseen aikaan osastolla. Tarkoituksena edetä keskustelevasti perheiden kanssa. Kätilöt valmiit kouluttamaan sairaalalla terveydenhoitajat synnytyskerran sisältöön. Synnytysvalmennusvideot tukena valmennukselle, löytyvät sairaanhoitopiirin sivuilta, <http://www.ksshp.fi/fi-FI/Potilaalle/Synnytys/Raskausaikana/Synnytysvalmennus>. Tuhinaa ja tuoksua opaskirja vauvanhoidosta jaetaan vanhemmille, <http://www.ksshp.fi/download/noname/%7B29CB433D-6539-4888-9204-2C09A9BDE236%7D/43548>

Varhainen vuorovaikutus: Ei tueta vain valmennuksessa, vaan on jatkuva prosessi. On laadittu prosessikuvaus, jota neuvoloissa voi toteuttaa runko-ohjelman mukaisesti. Varsinainen valmennusmateriaali on suunniteltu niin, että sitä voi toteuttaa monella tavalla. Sisältää myös toiminnallista osuutta, esim. Kahoot-peli, Vauvatuspiste ja videon katselua. Viimeisenä Tartu hetkeen vihko henkilökohtaiseen käyttöön, jossa vanhempi pohtii omien tunteiden vaikutusta käyttäytymiseen. Vihkoon voidaan neuvolakäynneillä palata ja tukea yksilöllistä prosessia varhaisessa vuorovaikutuksessa. Työntekijöille on laadittu hyvin tarkat ohjeet ja aikataulut. Koulutautuminen ja materiaaliin tutustuminen on tärkeää.

Vauvanhoito: Tätä osiota paljon toivottu valmennukseen. Valmennuksesta on kaksi versiota: laajempi, joka valmennuksen pitäjälle ja suppea, jota voi näyttää kaikille. Helppo liittää varhaiseen vuorovaikutukseen. Liikenneturva voi tehdä tärkeistä asioista dioja liikenneturvan näkökulmasta. Sisältää konkreettisia vauvanhoitoasioita mm. vauvan ihonhoitoa, vaipanvaihtoa, kynsien leikkausta, pukeminen, ulkoilu jne. Verkkomateriaalia on paljon olemassa ko. aiheista, koonti niistä tulossa. Vauvatushuoneessa voi asioita harjoitella nukken avulla. Tärkeää olisi saada aidontuntuisia ja –kokoisia nukkeja käyttöön. Loppuun mietitty tietovisa, jossa väittämiä. Kuvia vielä diasarjaan lisättävä. Liikenneturvasta voi saada koulutusta terveydenhoitajille.

Imetys: Diasarjan muistiinpanokentässä on valmennuksen pitäjälle tuki- ja elävöittämismateriaalia. Viime kerran jälkeen lisätty: visuaalista materiaalia, imetys ja seksuaalisuus kohta sekä suun terveys. Tieto muuttuu nopeasti, joten materiaalin päivittäminen on tärkeää. Materiaalia on testattu Jyväskylässä. Sisältää videoita, joita voi myös katsoa kotona.

Vauvaperheen arki: Vauvavessuideoilla toteutettava kerta eli monta paikallista toimijaa samalla kerralla esittelyssä. Messu-sana onko liian mahtipontinen? Paikkakunnalla sijaitseva kohtaamispaikka, esim. perhekeskus voisi olla messujen toteuttamispaikka. Ainakin tietyt teemat jokaisella kerralla: vanhemmuuden ja parisuhteen tuki, arjesta selviytyminen, vauvan turvallisuus (liikenneturva, lastensuojelu, infot Mobilesta ja Ensi- ja turvakodista). Messuputki, arkiputki ajatus: esim. passi, jonka avulla perhe voi omaan tahtiin edetä pöydältä toiselle. Jokaiselta pisteeltä saisi kynän, tarran tms.

Perhevalmennus verkossa: Materiaali tulee olemaan keskussairaalan sivuilla, josta voi linkittää kunkin neuvolan omalle sivulle. Kannustetaan kuitenkin osallistumaan ryhmiin, on ryhmätapaamisten lisä, ei korvaa kasvokkain tapahtuvaa valmennusta. Suunniteltu visuaalinen kartta, josta voi klikkailla. Verkkovalmennus sisältää: kunkin face to face toteutettavan ryhmäkerran tiivistelmät, nettilinkit, oma osio liikunnasta ja ravitsemuksesta, linkkejä erilaisiin keskustelufoorumeihin tulossa, usein kysytyt kysymykset ja vastaukset. Vauvapolkupeli voisi myös olla täällä.

Esitysten jälkeen tulleet kysymykset ja kommentit:

- Padlet- seinä voisi helpottaa valmennuksissa kysymistä ja kommentointia.
- Kaikista osioista voisi yhden kerran videoida ja laittaa nettiin myöhemminkin katsottavaksi.
- Synnytysvalmennusvideot tulevat synnytysvalmennuskohtaan, ei power-pointteja.
- Nettimahdollisuudet ovat hyviä, koska silloin voi palata juuri siihen aiheeseen, joka kulloinkin kiinnostaa.
- Vauvanhoito-ohjeet: ovatko yhteneväiset Tuhinaa ja tuoksua kirjan kanssa? Ovatko videot samat kuin shp:n sivuilla?
- Huolena messujen osalta, jääkö pintapuoliseksi raapaisuksi? On laaja osuus, ajatusta heittävä materiaalia voi tehdä. Tärkeää huomioida paikallisuus.
- Seurakunnan osuus, tuleeko muuttumaan paljon?
- Suunhoito, voiko linkittää johonkin? Entä fysioterapia? Voisi olla messupisteenä ainakin. Suun terveydenhoito voisi olla myös imetyskerralla. Fysioterapia on vahvasti mukana verkkovalmennuksessa.
- Tärkeää pitää valmennukset edelleen monitoimijaisena, ei vain terveydenhoitajien vetäminä. Ketään ei ole tarkoitus jättää pois.
- Kuka päivittää valmennuksia?
- Kokemusasiantuntijan rooli, onko sitä mietitty? Messukerralla voisi ainakin olla perhe mukana.

-----k a h v i t a u k o 15 m i n-----

7. Perhevalmennus osana Lape-työtä: lyhyt kertaus ja ajankohtaiset

Sari Paananen kertoi perhevalmennuksesta osana Lape-työtä, liitteessä diat. Lape-hankekausi päättyy vuoden 2018 loppuun. Sari kiitti kaikkia yhteisestä ajasta, innokkaasta ja sitoutuneesta osallistumisesta maakunnallisen valmennuksen edistämiseen. Niina puolestaan kiitti Saria.

8. Perhevalmennuksen kokonaisrakenne

•Ehdotus kertojen järjestykseksi: synnytys, varhainen vuorovaikutus, vauvanhoito, imetys, vauvaperheen arki. Kommentit: Kuulostaa kronologiselta. Tärkeää Liikenneturvan olla riittävän ajoissa, jotta hankintoja ei ole ehditty tehdä. Voisiko synnytys olla vähän myöhemmin? Pienemmissä kunnissa valmennuskertoja harvemmin, vaihtelee ajankohta, millä raskausviikolla on. Synnytyistä raskaana olevat miettii paljon, on myös ns. sisäänheitotuote. Vauvaperheen arki voisi olla messumuotoisesti toisena. Toisaalta on myös ajankohtainen silloin, kun vauva on jo syntynyt. Jo synnyttänyt voisi myös osallistua odottavien lisäksi.

Päätös: muutetaan järjestys synnytys, vauvaperheen arki, varhainen vuorovaikutus, vauvanhoito, imetys.

•Keskustelua toteuttamistavoista: perinteinen ryhmäkerta, messumuotoinen toteutus, suurluennot jne. Jokainen kunta/alue voi toteutuskertaa räätälöidä oman näköiseksi, sen mukaan kuin materiaali antaa myöten.

•Keskustelua toteuttajatahoista

Synnytys: Kätilöt kouluttavat sairaalalla terveydenhoitajia, jotka vetävät valmennuksen. Onko mahdollisuus hyödyntää yksityisiä kätilöitä, jos valmennus toteutetaan messumuotoisesti? Tärkeää pitää valmennus näyttöön perustuvana. Tärkeää panostaa synnytyksestä puhumiseen myös neuvolakäynneillä. Osa nykyisistä sairaalakäynneistä olisi voinut hoitua myös terveydenhoitajan kanssa keskustelulla.

Varhainen vuorovaikutus: Voi olla monitoimijainen, kuntakohtaisesti vetäjän voi valita, edellyttäen että hänellä on varhaiseen vuorovaikutukseen liittyvää osaamista. esim. perheohjaaja, terveydenhoitaja, psykologi, perhe-
neuvola.

Vauvanhoito: Terveydenhoitaja pitää.

Imetys: Terveydenhoitaja tai kätilö, jolla imetysohjaajan koulutus. Tärkeää on, että kaikki puhuvat "samalla suulla."

Vauvaperheen arki: Neuvolan täytyy olla organisoija ja päävastuullinen. Ydinryhmä, joka messuilla: perheohjaaja, srk:sta joku, järjestötoimija, perhekeskuskoordinaattori tai vastaava, perheohjaaja, esimerkkiperhe.

Perhe voisi olla useammalla kerralla mukana.

- Valmennukseen ilmoittautuminen

Nyt erilaisia käytäntöjä ilmoittautumisessa, myös erilaisia netti-ilmoittautumisia. Tavoitteena, että kaikki ilmoittautuminen olisi netissä ja kuntakohtaiset valmennus aikataulut myös siellä. Lisenssit Lyytiin ovat maksullisia. Teknisesti uusien valmennusten luominen on helppoa. Toiveena saada seurata esim. sitä, kuinka paljon muilta paikkakunnilta käydään valmennuksissa. Pienempi työrykkä/ohjausryhmä ottaa vastuun yhtenäisen sähköisen ilmoittautumisen edistämisestä.

9. Valmennusmateriaali

- Materiaaliin perehdyttäminen/kouluttaminen

Työrykkäryhmän ehdotus on, että valmennuskertoja työstäneet pienryhmät voisivat kouluttaa muita. Muita ehdotuksia ei tullut.

Päätettiin edetä ehdotuksen mukaisesti ja nimettiin vastuuhenkilöt jokaiselle kerralle: synnytys Tiina Schildt, varhainen vuorovaikutus Jenni Ikola-Mäki vaivanhoito Lotta Katajapuu-Rutanen, imetys Katri Ahlgren, vauvaperheen arki Päivi Sikiö.

Vastuuhenkilöt ovat myös jäsenenä työrykkä/ohjausryhmässä.

Missä aikataulussa koulutukset järjestetään? Tavoitteena, että alkuvuonna 2019 voisi ainakin jossain aloittaa valmennukset.

Ketä kaikkia tulisi kouluttaa, alueella olisi hyvä miettiä tätä.

Työrykkä/ohjausryhmä miettii rakenteen koulutukseen.

Materiaalin tallentaminen

Kaikki materiaalit tallennetaan Sandraan, jonne kaikilla tunnukset. Luodaan hoitopolkumalliin. Kuvien käyttöoikeudet myönnetty vain suljettuihin tilaisuuksiin, siksi tunnusten takana.

Digiryhmän Sonja Pääkköselle voi lähettää päivitetty materiaalit niin kauan kuin Sandra valmistuu.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen teettämästä perhekeskuslogosta ei voi osia irrottaa. Yhtenäinen ulkoasu tärkeää. Ehdotus, että kehitetään oma logo. Sari selvittää vielä perhekeskuslogon käyttöä. Perhekeskustoiminnan kansalliset logot: <https://drive.google.com/drive/folders/1M1cNWIr77D9jdTvUqLFMQnu7CzIVO44j>

10. Jatko-asetit etenemisestä, ehdotukset:

- Työrukkasryhmä ehdottaa, että se toimii jatkossa perhevalmennuksen ohjausryhmänä ja vastaa etenemisestä jatkossa. Ryhmää täydennettiin valmennuskertojen vastuuhenkilöillä ja ehdotus hyväksyttiin. Omissa alueellisissa ohjaus- tai muissa ryhmissä on tärkeä olla monialainen edustus. Ohjausryhmän seuraava kokous on 12.11. klo 9-11 Huhtasuon terveysaseman ryhmätilassa.

- Nimetään vastuuhenkilö jokaiselle teemalle.

Nimettiin kohdassa 9.

- Kehittämisryhmä muuttuu vanhemmuuden tuen foorumiksi, joka kokoontuu vuosittain
Työrukkasryhmä ehdottaa, että kehittämisryhmä muuttuu vanhemmuuden tuen foorumiksi, joka kokoontuisi vuosittain. Alkuvaiheessa keskiössä perhevalmennus, myöhemmin mahdollisuuksia laajentaa myös muuhun vanhemmuuden tukeen. Foorumin suunnittelu ja toteuttaminen on ohjausryhmän vastuulla. Seuraavan kerran kokoontuminen voisi olla toukokuussa 2019.

11. Muut asiat

Mitä kirjataan ja mitä arvioidaan, nämäkin olisi hyvä olla yhteneväisiä.

Ohjausryhmä keskustelee yhteneväisestä valmennuksen palautteen antamisesta ja tilastoinnista, esim. QR-koodi. Jatkuva arvioiminen tärkeää.

Vauvapolkuperin kokemusten esittely voisi olla seuraavassa foorumin tapaamisessa, tästä alustavasti Anna Röngän kanssa puhuttu.

12. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti mielenkiintoista kokoustamisesta ja kertoi olevansa luottavainen siihen, että valmennuksesta tulee hyvä ja toimiva.